

WP3

Labklājība attiecībā: COVID-19 krīzes psiholoģiskā ietekme uz indivīdiem un ģimenēm, t.sk. vardarbību ģimenēs

Vardarbību veicinošie psihosociālie faktori Covid-19 pandēmijas laikā

K. Šneidere, S. Mihailova, K. Mārtinsone, V. Perepjolkina, J. Koļesņikova

Eiropas Parlaments brīdina par būtisku ziņojumu **par vardarbību ģimenē pieaugumu** līdz ar ārkārtas stāvokļa izsludināšanu (Eiropas Parlaments, 2020);

Piespiedu māsēde – saistīta ar psiholoģisko vardarbību, ekonomiskie stresori – psiholoģisko un seksuālo vardarbību (Arenas-Arroyo et al., 2021)

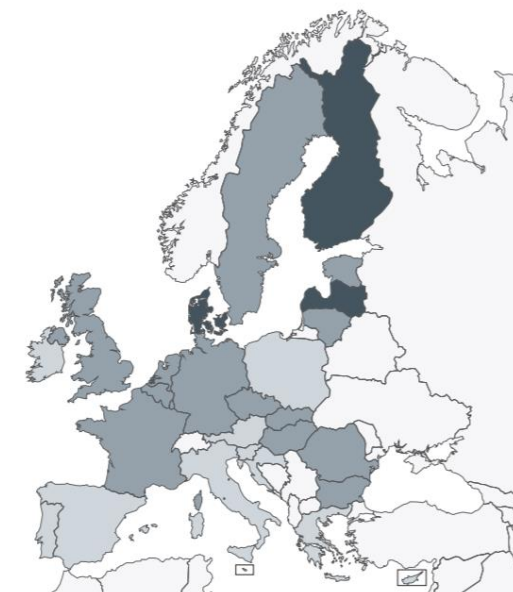
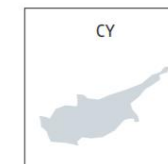
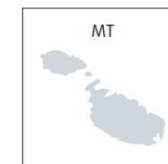
Dabas katastrofas un pandēmijas – nereti pieaug vardarbība ģimenē (Schumacher et al., 2010)

Mērķis: izpētīt ar vardarbības uzvedību saistītos faktorus COVID-19 pirmā viļņa laikā

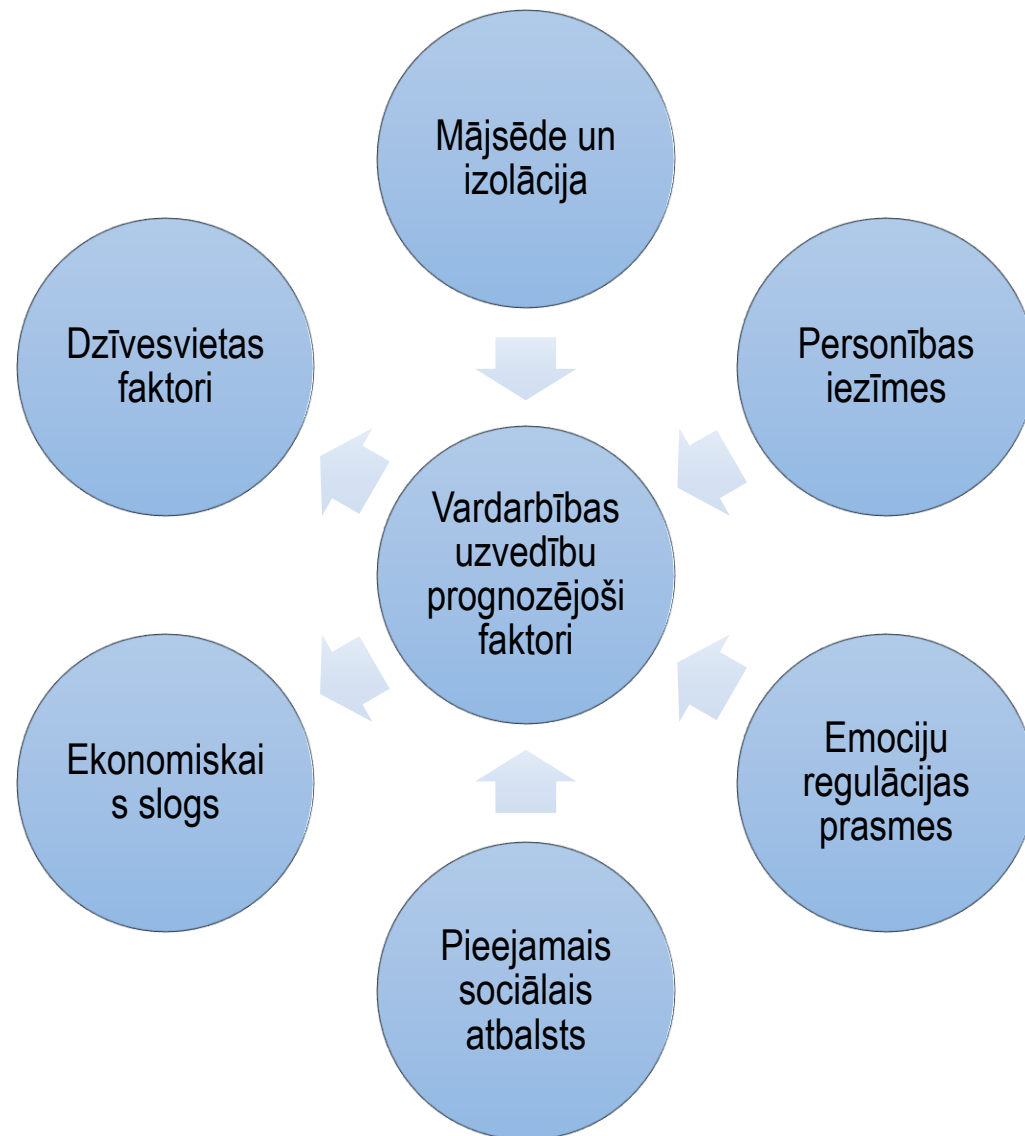
COVIDzīve

2. attēls. Sievietes, kuras kopš 15 gadu vecuma ir pieredzējušas partneru fizisku un/vai seksuālu vardarbību; ES 28 (%)

ES-28 22 %
10 %-19 %
20 %-29 %
30 %-39 %

Avots. Ar dzimumu saistītai vardarbībai pret sievietēm veltītā FRA apsekojuma datu kopa, 2012. gads

Vardarbība ģimenē ir cikliska uzvedība attiecībās, kas tiek īstenota, lai gūtu varu un kontroli pār partneri (neatkarīgi no dzimuma);

Tā var būt fiziska, psiholoģiska, seksuāla, emocionāla vai ekonomiska un ietver jebkāda veida uzvedību, kas biedē, ļauj manipulēt, ievaino, sāpina u.tml.

Arenas-Arroyo et al., 2021; Tittlová & Papáček, 2018; Ulloa et al., 2016; Shorey et al., 2015; Hines & Saudino, 2008, United Nations, n.d.

- N = 1701
- 18 – 74 (M = 46,39, SD = 13,08)
- 56% sievietes

Iekļaušanas/izslēgšanas kritēriji:

- Partnerattiecībās;
- Vecumā no 18 gadiem

- Datu ieguvī īstenoja pētījumu un konsultāciju kompānija KANTAR:
 - Respondentiem uz e-pastu izsūta individuālo uzaicinājumu ar paroli un saiti uz aptaujas anketu internetā (latviešu vai krievu valodā, pēc respondenta izvēles)
 - Respondents aizpilda anketu sev vēlamā laikā, bet ievērojot Kantar noteikto aptaujas “slēgšanas” datumu
 - Aizpildītā anketa uzreiz tiek saglabāta uz Kantar servera
 - Pēc aptaujas “slēgšanas” notiek datu apstrāde un rezultātu analīze

Vardarbīga uzvedība:

6 panti, raksturo fizisku un psiholoģisku vardarbību; Likerta skala 1 – 4 («Nē, nemaz» – «Ļoti»)

Vientulības izjūta:

«Ārkārtas situācijas laikā, salīdzinot ar laiku pirms tam, es biežāk jutos vientuļš (-a)»

Likerta skala 1 – 4 («Nē, nemaz» – «Ļoti»)

Grūtības adaptēties:

5 panti, raksturo grūtības pielāgoties jaunajiem apstākļiem. Likerta skala 1 – 5 («Nepiekrītu» – «Piekrītu»)

Personības iezīmes:

Atvērtība pieredzei, Komunikabilitāte, Naidīgums, Rigidums, Uzticēšanās, Piederības izjūta, Neatlaidība.

Likerta skala 1 – 5 («Nepiekrītu» – «Piekrītu»)

Emociju regulācija:

Emociju regulācijas prasmju aptauja (*Grant et al.*, 2018, adaptējusi Paiča un Mārtinsone, 2019)

Likerta skala 1 – 5 («Nekad» – «Ļoti bieži»)

Izolācijas pieredze:

7 apgalvojumi, 5 punktu Likerta skalā («Nepiekrītu» – «Piekrītu»)

Sociālais atbalsts:

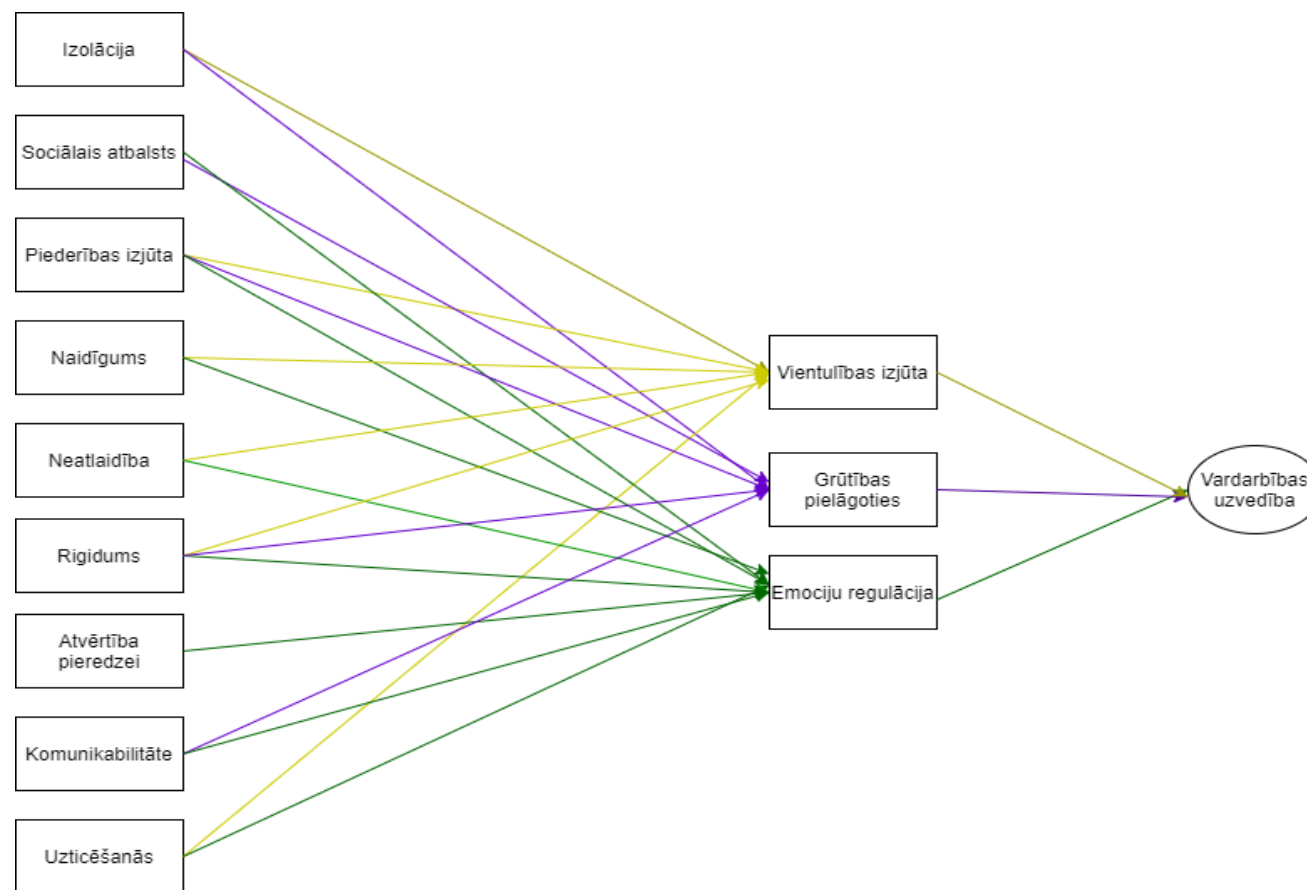
10 apgalvojumi, 6 punktu Likerta skalā, raksturo sociālā atbalsta nozīmi

(«Netika saņemts» - «Nepalīdzēja» – «Ļoti palīdzēja»)

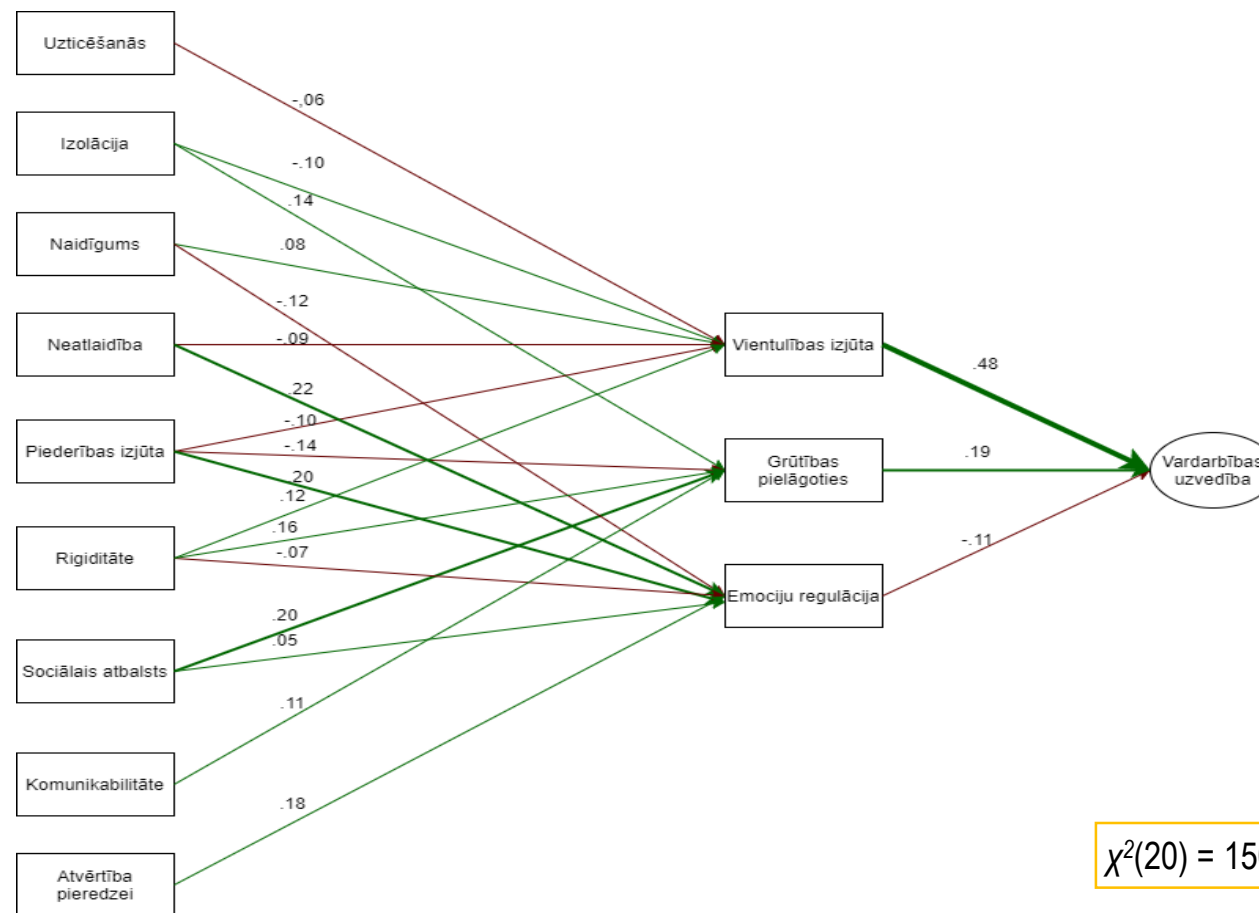

Biežāka vardarbības uzvedības īstenošana bija saistīta ar izteiktāku vientulības izjūtu un grūtībām pielāgoties jaunajai situācijai.

Savukārt labākas emociju regulācijas prasmes tika saistītas ar retāku vardarbības uzvedību.

Efekta lielums $\geq 0,10$

$\chi^2(20) = 150.65$, CFI = .93, RMSEA = .06, SRMR = .03)

Atbildes ir retrospektīvas – dati par pieredzi pirmā viļņa laikā ir iegūti jūlijā;

Tika izmantoti sekundārie dati;

Aplūkotas vienīgi partnerattiecības → nav informācijas par to, pret ko tieši ir vērsta vardarbības uzvedība.

Vardarbības uzvedība ir saistīta ar izteiktāku vientulības izjūtu un lielākām grūtībām adaptēties;

Zemākas emociju regulācijas prasmes varētu būt saistītas ar biežāku vardarbības uzvedību;

Noteiktas personības iezīmes var gan pastiprināt, gan mazināt vientulības izjūtu un grūtības pielāgoties jaunajai situācijai;

Ar COVID-19 pandēmiju saistīti stāvokļi (piemēram, fiziska un sociāla izolēšanās) var pastiprināt gan vientulības izjūtu, gan grūtības pielāgoties;

Sociālā atbalsta pieejamība var prognozēt gan spējas pielāgoties jaunajai situācijai, gan arī emociju regulācijas prasmes.

Darbā ar vardarbības uzvedību vēlams pievērst uzmanību gan individuālajiem, gan arī sociālajiem faktoriem;

Vai dažādiem dzimumiem šie faktori izpaužas atšķirīgi?

United Nations, n.d.

Paldies!

Pētījums tika veikts VPP-COVID-2020/1-0013 un VPP-COVID-2020/1-0011
ietvaros

COVIDzīve